

Nr.23

PIEKTDIEN

2004.gada 30.janvārī

CENA VIENS PALDIES

“PASACIŅA” GADSKĀRTĀS *****

17.janvāris – Teņa diena. To svinēja par godu cūku patronam Tenim. Šo dienu sauc arī par Tenīsa, Tanīša, Tuņņa dienu.

Pirmās ziņas par Teņa dienas svinēšanu saglabājušās no 1674.gada. Agrāk latvieši šo dienu uzskatīja par ziemas vidu. To svinējuši trīs nedēļas pēc Ziemassvētkiem.

Veci ļaudis cūku Teni iedomājās kā mazu punduri, kas mājotot kūti aiz sijas.

Teņa diena īstam zemniekam ir un paliek Cūku diena. Šajā dienā ir liksmi jādanco, lai cūkas un sivēni labi augtu.

Tenīšs lēca, Tenīšs deja

Cūkkūtiņas pakalā.

Cik pēdiņu ap kūtiņu,

Tik cūciņu kūtiņā.

Teņa dienā bija jāvēro laika zīmes:

✓ ja Teņa dienā no jumtiem nopil tik daudz palāses, ka gailis var padzerties, tad tai gadā būs laba raža;

✓ ja Teņa dienā ir migla – pavasarī būs plūdi;

✓ ja Teņa dienā saule spīd tikai tikmēr, kamēr pusdienu padod, - vasarā būs labs siena laiks;

✓ ja Teņa dienā uzspīd saule – labi briedīs rudzi;

✓ ja Teņa diena sausa – būs sauss siena laiks.

✍ Sarma

“PASACIŅAS” INTERVIJAS

4.grupas bērnu stāstījums par redzēto 20.janvārī Samantas vecmāmiņas kūtiņā un par saviem mājdzīvniekiem.

Ričards – kūti bija divi raibi teliņi. Man tie patika. Divas lielās cūkas un sivēni. Tie dzēra pienu no pupa. Ārā bija truši, tie ēda burkānus. Mūs visu ceļu līdz kūtiņai pavadīja kucēns. Man mājās suns Marsis. Tas ir vecs.

Kristers – Man patika melnā cūka. Tai nebija bail. Raibai cūkai bija mazās cūciņas. Redzēju teliņu, viņš sūkāja pirkstus. Ārpusē būros bija zaķi. Tie bija melni.

Mikuss – Redzēju raibu teliņu. Man viņš patika. Cūkai bija sivēni. Tie ēda pienu. Otra cūka bija melna.

Paula – Mēs skatījām lielu cūku un mazus sivēnus. Sivēni ēda no mammītes pupiņu. Cūku tētis maziņš un melns. Viņai bija divas govīs. Viens teliņš ēda Samantas vecmamma jaku.

Mikēlis – Lielais ruksis nemaz nekoda. Man patika lielais ruksiņš un mazās cūciņas. Man mājās ir zosis un pīles. Vēl divi suņi- Marsis un Diksene.

Tina – Mēs skatījām dzīvniekus. Redzējām mazas cūciņas, gotiņas un zaķīšus. Mazās cūciņas baidījās, gāja atpakaļ pie mammaiņas. Lielās cūkas bija divas, abas melnas. Man patika mazie ruksīši, jo viņi ir mazi un sacīja:”Ruk, ruk!”

Anna – Kūti bija rukši. Viens liels un pārējie mazi. Mazie skraidīja. Teliņi bija raibi un divi. Viņi zīda pirkstu. Ārā būros bija truši. Tie grauza burkānus. Man patika rukšu mamma. Man mājās ir kaķis Rūdis un suns Reksis. Suns ir liels un dzīvo būdā.

Artūrs – Mēs skatījām rukšus. Viens bija liels, pārējie maziņi. Lielais gribēja maziem iekost. Mazie ēda pienu no cūkas pupa.

Mairis – Mēs gājām ciemos, lai redzētu kādi tur dzīvnieciņi -truši, lielais ruksis, melnais ruksis un vēl tie mazie ruksīši, govīs un teliņi – tie bija raibi. Man mājās arī teliņš. Viņam puse aste balta, tālāk brūna. Tas ir bullītis. Gotiņa ir vecaimammai. Es dzeru pienu un esmu vesels, stiprs un ātri skrienu. Mums ir kaķis Betmens un suns Sinta. Sunim ir būdiņa.

✍ Sarma

"PASACIŅAS" MĪKLAS ? ? ? ? ? ? ? ?

* Janvāra mēnesī "Pasaciņas" audzēkņi iepazīnās ar dažādiem meža un mājas dzīvniekiem. 5.grupas bērni, apkopojot tēmu par meža un mājas dzīvniekiem, sacerēja paši savas mīklas.

Uzminiet, nu! Kas tas ir?

Andris – Tas dzīvo mežā, tumsā. Viņam ir divas kājas, divas acis un asi nagī.

(ūpis)

Kitija – Tam ir resns vēders un tas baida cilvēkus, un viņš ir liels, un dzīvo mežā.

(lācis)

Brenda – Šis dzīvnieks dzīvo mežos. Tas ir melns ar rītiņu asti un asiem zobiem, un viņš ātri skrien.

(vilks)

Tas ir smuks mājdzīvnieks, spēlējas ar kamoliņiem, dzer pienu un ēd kaķbarību.

(kaķis)

Tas ir brūns mājdzīvnieks ar pelēkām ausīm un melnu asti. Viņš draudzējas ar suņu meitenīti.

(suņu puika)

Dāvis – Tas ir meža dzīvnieks. Filmā viņu sauc Rūpijs un viņš apēda audzinātājas kartupeļus.

(mežacūka)

Tas ir mājdzīvnieks. Viņam ir krāsaina aste, vidū viņš ir apaļš. Viņš māc dziedāt un arī bišķiņ lidot.

(gailis)

Līva – Šis dzīvnieks dzīvo gan mājās, gan kūtī, gan mežā. Tam ir četras kājas, divas spicas ausis un garas ūsas.

(pele)

Tas ir liels, resns, ar garām kājām, spicām ausīm un kuplu asti. Tas dzīvo kūtī.

(zirgs)

"PASACIŅAS" ĪSZIŅAS

Ziemā daudzi putniņi nosalst barības trūkuma dēļ. Palīdzēt putniem izdzīvot ir mūsu katra pienākums. Šo pienākumu – rūpes par putnu barotavām bērnu dārza teritorijā, ir uzņēmušies 5.grupas bērni un viņu ģimeņu locekļi.

Lielais **PALDIES** – Mārtiņa, Andra, Emīla tētiem un Māra vectētiņam par putnu barotavu izgatavošanu!

"PASACIŅAS" TĒMA

Ziemas viešņa gripa

Gripa ir ļoti lipīga akūta respiratora elpošanas ceļu infekcija, kas raksturojas ar strauju izplatīšanos un lielu sakaitu saslimušo. Gripa skar augšējos un apakšējos elpceļus, kaklu, plaušas, degunu, deguna blakusdobumus un vidusausi.

Gripa ir bīstama ar smagām komplikācijām. Biežāk tās novēro vecākiem cilvēkiem un bērniem, kā arī cilvēkiem ar novājinātu imunitāti, hroniskām slimībām. Smagākā gripas komplikācija ir pneimonija.

Gripai raksturīgs visai īss inkubācijas periods (vidēji divas dienas), bet var būt viena diena vai pat dažas stundas. Tas atkarīgs no vīrusu koncentrācijas inficēšanās laikā un cilvēka imunitātes. Saslimušais ir infekciozs astoņas dienas, skaitot no saslimšanas brīža. Veselais cilvēks inficējas, ieelpojot vīrusu, kā arī pēc saskarsmes ar sadzīves priekšmetiem.

Gripas izraisītāji ir gripas vīrusi – A, B un C grupas vīrusi. Smagākās gripas epidēmijas izraisa A grupas vīrusi.

Gripas simptomi

Gripas simptomi parādās pēkšņi. Tie var būt paaugstināta temperatūra, nespēks, drudzis, drebuļi, muskuļu, kaulu sāpes, klepus, galvassāpes. Novēro strauju temperatūras kāpumu – līdz pat 40°C. Bērniem gripas simptomi var būt izteiktāki. Pilnīga atveseļošanās ilgst vienu vai divas nedēļas.

Ja gripa ir klāt

Gripa nav joka lieta, tāpēc izrādīt varonību un turpināt iet uz darbu vai mācību iestādi ir nepiedodami. Pirmkārt – pažēlojiet kolēģus un draugus, viņi nebūt nevēlas sēdēt blakus gripas slimniekam. Otrkārt – pažēlojiet paši sevi, jo smagākos gadījumos gripas komplikācijas mēdz būt nāves cēlonis. Ja ir gripa, jāguļ mājās.

Jāņem vērā, ka paaugstināta t^o ir apliecinājums jūsu organisma dabiskajai cīņai ar slimības izraisītāju. Tāpēc nevajadzētu mēģināt strauji nodzīt temperatūru. Gripas slimniekam jālieto atsevišķi trauki un higiēnas priekšmeti. Regulāri jāvēdina telpas.

Drošākais veids kā pasargāt sevi un savus bērnus ir vakcinēšanās. Šajā sezonā izmantotā pretgripas vakcīna ir izstrādāta pret gripas vīrusu, kas ir aktīvs tagad. Pretgripas vakcīnas efektivitāte ir samērā augsta: līdz 80-90 % gadījumu. Ja ar gripu tomēr saslimst vakcinēts cilvēks, gripas gaita ir vieglāka un daudz retāk izveidojas komplikācijas. Pēc vakcinēšanās imunitāte izveidojas septiņu dienu laikā.

Pārpublicēts no laikraksta "Neatkarīgā rīta avīze" pielikuma "Māja" 14.-20.janvāris /2004

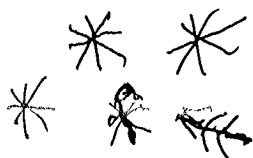

Lai bij prieki, kam bij prieki,

Bērņiem – tiem bij prieki:

Sniedzīņš sniga putināja,

Bērņiņš kalna galiņā.

Atcerēsimies teicienu – nav sliktu laika apstākļu, bet ir nepiemērots apgērbs. Ārā ir ziema – visbrīnišķīgākais laiks braucieniem ar ragaviņām, slēpēm vai izbaudot sniegu, velties kupenās. Tādēļ ļausim bērniem šo prieku izbaudīt un apgērbsim savus mīluļus piemērotā apgērbā.

Nākot uz dārziņu, līdzī vajadzētu ņemt lietu “kārtu”, jo sniegs, kā zināms, kūst un apgērbs kļūst slapjš. Vislabāk bērnu gērbt “darba” drēbēs – tādās, kurās viņš var iet, skriet, aktīvi darboties, lai pēc tam audzinātājam vai bērnam nebūtu veltīti pārmetumi, ka tās ir nosmērētas. Atcerēsimies, ka bērns uz dārziņu nāk “strādāt” nevis skaisti izskatīties un stāvēt vienmēr maliņā, baidoties par smukajām biksēm vai vējjaciņu.

Apgērbam jābūt siltam, brīvam, viegli uzvelkamam, tas nedrīstētu būt pārāk ciešs, jo gaisa cirkulācija starp bērna ādu un drēbju kārtu nodrošina vienmērīgu siltumu.

Piemērots būtu ar kokvilnu vai trikotāžu siltināts, ziemai piemērots kombinezons ar kapuci no ūdens necaurlaidīga auduma, lai nokrītot sniegā, tas uzreiz neķļūtu slapjš un pēc piecām minūtēm nevajadzētu traukties uz grupiņu. Galvā labāk nelikt skaisto rūķcepuri un ap kaklu nesiet garu garo šalli – tās bieži vien atrod aiz kā aizķerties, pat tur, kur it kā nav nekā aiz kā aizķerties. Cepurei jānosēd ausis un piere. Rokās būtu ieteicami dūraiņi, jo tajos, kā zināms, pirkstu gali tik ātri nenosalst.

Uzziņai:

✓ ja gaisa t° ir zemāka par -5°C , pastaigas svaigā gaisā netiek organizētas bērniem, jaunākiem par 3 gadiem.

✓ ja gaisa t° ir zemāka par -10°C , pastaigas netiek organizētas bērniem, vecākiem par 3 gadiem.

Jāmācās arī zaudēt

Ir situācijas, kad piegadīgs bērns tik saasināti reaģē uz zaudējumu spēlē “Cirks”, kad spēļu kauliņi ielido kaktā, asaraini klieudzieni un dunkas tiek gan uzvarētājam, gan *melnajai cūkai*, kas no cerētās uzvaras ir attālinājusī. Nelīdz ne ne runas par to, ka tā jau tikai spēle un nākamreiz zaudētājs var būt kāds cits.

Ģimenes psihoterapeite **Maija Pļavniece** uzskata – tāda reakcija uz zaudējumu varētu liecināt, ka mazajam ir izteiktas spējas būt līderim. Savās fantāzijās bērns uzvaru var saistīt arī ar mīlestību – ja uzvarēšu, mani mīlēs vairāk. Ja ģimenē ir vairāki bērni, viņi nereti savstarpēji konkurē. Tad zaudējuma kliedziens varbūt ir alkas pēc mīlestības, uzmanības.

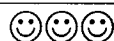
Ir vērts padomāt, ko uzvara nozīmē mums pašiem, kā izturamies neveiksmju, zaudējuma brīžos. Bērniem piemīt spēja uztvert mūsu zemapziņu. Ja mēs paši dzīvē ļoti baidāmies zaudēt, tad iespējams, ka bērns to *izspēlēs spēlē*.

Iemācīties uzvarēt un zaudēt – tas ir viens no galvenajiem uzdevumiem pirmsskolas vecuma bērna attīstībā. Ir daudzas spēles, piemēram, *sunīši*, kurās pieaugušā uzvara jau ir *ieprogrammēta*, jo viņš ir ātrāks, bet “Cirks” un “Ričuračs” ir nejaušību spēles. Nekad nevar paredzēt, kurš uzvarēs – pieaugušais vai bērns. Spēlēt kopā ar mazo “Cirku” un “Ričuraču” ir brīnišķīgs veids, kā bērnam mācīt dzīves noteikumus. Vecākiem ne mirkli nevajadzētu būt sirdsapziņas pārmetumiem, ka tas ir dīks, neradošs laika kavēklis, kas vēlāk varētu raisīt interesi par azartspēlēm. “Cirks” un “Ričuračs” – spēles, kas nav mainījušās gadu desmitiem, - ir universālas. Tikai nedaudz radoši papildinātas, tās tiek izmantotas pat spēļu terapijā. Dzīvē ir daudz visdažādāko noteikumu, kurus apspriest nav paredzēts un kuri vienkārši jāievēro! Ja, spēlējot “Cirku”, esi nonācis uz lauciņa, no kura tevi ved uz leju, ar to jāsamierinās un tam jāpakļaujas. Tas ir tāpat kā bez ierunām apstāties pie luksafora sarkanās gaismas un nešķersot ielu. Saistot spēli ar dzīvi, bērns vieglāk un ātrāk apgūst dzīves noteikumus.

Pirmos zaudējumus sāpīgi pārdzīvo visi bērni – svecī pa gaisu kauliņus, raud. Viņi taču vēl tikai mācās zaudēt! Vēlāk bērnam šīs spēles iepatīkas. Spēlējot vairākas reizes, mazais pārliecinās, ka zaudējums ir nejaušība, nevis likumsakarība.

Bērnam jāiemācās zaudēt, lai vēlāk viņš varētu spēlēt šahu, dambreti, kārtis, kas ir daudz intelektuālākas spēles. Ja bērns pirmsskolas vecumā neiemācās zaudēt, skolas gados viņš to uztver sevišķi slimīgi un nereti atsakās piedalīties dažādās nodarbībās tikai tāpēc, ka nav gatavi zaudēt.

"PASACIŅAS" VALODIŅA

2.grupas bērnu jaunvārdu:
 auklīte - aukulīte
 audzinātāja - audžulīte
 ķēdīte - ķieģelīte
 gredzena acs - lampiņa
 švamme - šampis

Runas attīstības nodarbībā Līva nevar vien izvēlēties par kādu dzīvnieciņu stāstīt: "...es par lapsu, nē vilku, ..nē vāveri..."

Audzinātāja mudina: "Nu, Līva, ašāk!"

Līva: "Nu nevaru, es taču neesmu švilpaste!"

Pēteris: "Andrīt, tev ir zaļas acis."

Andris: "Bet Tev taču, Pēter, arī ir zaļas. Tad jau mēs esam dvīņi!"

Ārā šodien auksts, ass vējš. Santīna nosalusi, paskaidro: "Tūlīt ēdīsim karstu zupu, tad gan es sasildīšos. Siltums izies cauri vēderam."

Audzinātāja ienāk grupā sapucējusies svētkiem. Bērni viens aiz otra izsaka komplimentus: "Cik tu smuka". Pēteris nosaka: "...smukulīte!"

Šodien pusdienās ir kartupeļi ar biezpienu un sviestu. Pēteris kartupeļus un biezpienu jau gandrīz apēdis, jautā: "Ko lai dara ar to sviestu?"

SVEICAM ! SVEICAM ! SVEICAM !

✿ VĀRDA DIENĀ

*Lai ir ziemai silti rīti –
 adi cimdos auseklīti.
 Ziemeļvējam būs par spīti
 auseklīšu pilni rīti.
 /V.Ļūdēns/*

TATJANU	10.01.
TĪNU	30.01.
VALENTĪNU	30.01.
VIOLETU	31.01.

✿ DZIMŠANAS DIENĀ

*Kā zeltā stīgo pirmie stari,
 Un sarmas pušķi mirdz un trīc...
 Ak, arī Tevī daudz ir prieka
 Un spirtas dailes, ziemass rīts!*

/A.Saulietis/

VASILIJU MIKUCKI	01.01.
EMĪLIJU MARKOVSKU	04.01.
SAMANTU NIKOLAJEVU	06.01.
SABĪNI LUBGANI	11.01.
LINDU KRUMHOLCI	14.01.
NIKU KRĪPERU	14.01.
RITVARU SUTRI	25.01.
KITIJU EZERIŅU	27.01.
ANTRU ANDRUPI	29.01.
MĀRTIŅU MIKELSONU	29.01.
DAIGU ŠMITI	30.01.

"PASACIŅAS" DARBIŅI JANVĀRĪ

Mēneša tēmas: I. *Mēnestiņš zvaigznes skaita*

II. *Pa slidenu ledutiņu*

III. *Mājdzīvnieki*

IV. *Meža dzīvnieki*

1. Pasaku rīts "Dzīvnieki pasakā" 30.01.
2. "Sniega vīri rindā stāj..." –izpriecās sniegā
3. Literārie lasījumi bibliotēkā 15.01.
4. Pieredze "Kā iepazīstinu bērnus ar matemātiskiem jēdzieniem"- Viola 29.01.
5. Kursu "Iepazīsti sevi" turpinājums 28.01.
6. Konsultācija "Mana rotaļlieta" 08.,09.01.
7. Folkloras kopu skolotāju seminārs 17.11.

"PASACIŅAS" DARBIŅI FEBRUĀRĪ

Mēneša tēmas: I. *Sveču stāsti*

II. *Punktiņš, punktiņš, komatiņš*

/PAR CILVĒKU/

III. *Meten's nāca pār kalniņu*

IV. *Roka roku mazgājās*

1. Leļļu teātris "Nezinīša piedzīvojumi" 05.02.
2. Kokļu koncerts un Sveču izstāde 06.02.
3. "Vizu, vizu, Metenīti, No kalniņa lejiņā" – Metenis 20.02.
4. Folkloras kopas "Pasaciņa" dalība novada sarīkojumā Turaidā 22.02.
5. Bērni kopā ar vecākiem gatavo svečturus, lej sveces līdz 05.02.
6. Vecāku padomes sēde

